

PRO EUROPA

Gazeta Ligii PRO EUROPA Liga hírlapja – 5-6 / 2006

ZIUA EUROPEI LA TÎRGU-MUREȘ

La 9 mai 1950 a fost făcut primul pas înspre crearea a ceea ce numim azi Uniunea Europeană; în acea zi, la Paris, Robert Schuman, ministrul afacerilor externe francez dădea citire unei declarații în care chema Franța și Germania să plaseze întreaga producție franco-germană de oțel și cărbune sub o Înalță Autoritate, deschisă și celorlalte țări europene ca “primul fundament concret al unei federații europene”.

Liga Pro Europa și-a făcut o tradiție din a marca Ziua Europei prin organizarea de mese rotunde, dar și de activități „la firul ierbii”. România fiind o țară candidată a cărei integrare în UE este fixată pentru 1 ianuarie 2007, este necesară o înțelegere mai bună a instituțiilor și mecanismelor Uniunii Europene de către cetățeni.

Centrul Intercultural al Ligii Pro Europa, în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Mureș și cu susținerea Departamentului de Relații Interetnice din cadrul Guvernului României și a Consiliului Județean Mureș, a organizat cea de-a XIII-a ediție a Crosului Pro Europa. La cele două starturi (ora 10.00 și, respectiv, 11.00) date duminică, 7 mai 2006, pentru cele două trasee diferite ca dificultate (de 6 kilometri și 3 kilo-

metri) s-au aliniat aproape trei sute de alergători, care s-au bucurat de susținerea unui public numeros. Participanții – de la preșcolari pînă la persoane în vîrstă – au sosit din toate colțurile țării. După festivitatea de premiere care a avut loc la Teatrul de Vară și care s-a făcut pe categorii femei/bărbați precum și în funcție de 6 categorii de vîrstă, organizatorii au dat startul unei defilări simbolice în Piața Trandafirilor a unui grup de persoane handicapate locomotor, de puțin timp constituite în Clubul Sportiv Olympikus. Dacă la ediția de acest an a crosului, acest al treilea start, rezervat persoanelor cu handicap locomotor, a avut un caracter pur simbolic, el fiind gândit ca o contribuție la vizibilizarea acestei categorii de persoane și, ca atare, la combaterea prejudecăților față de acestea, în schimb, pentru ediția viitoare a crosului, organizatorii intenționează să îi imprime un caracter competițional.

În data de 9 mai, Liga Pro Europa a organizat dezbateră, „În

ce fel de Uniune ne integrăm?”. Găzduită de Consiliul Județean Mureș, dezbateră i-a avut ca referenți pe conferențiar dr. Al.Cistelean și pe lector universitar Simion Costea (ambii de la

Universitatea „Petru Maior” Tîrgu-Mureș). Discursul sobru al mai tînărului Simion Costea, în care acesta a punctat principalele momente ale dezvoltării Uniunii Europene din punct de vedere instituțional precum și impactul celor cinci valuri de extindere ale UE asupra mecanismelor ei de funcționare, a fost contrabalansat de copioasa trecere în revistă a diversității europene făcută de Al.Cistelean, care a ținut să sublinieze că tocmai această diversitate este cea care dă valoare întregului eșafodaj al Uniunii și care a încheiat lansînd publicului compus covîrșitor din tineri

o întrebare: „Care anume va fi nota de specificitate pe care, odată integrată, România o va aduce Europei?”.

Dezbateră a fost urmată de premiarea festivă a cîștigătorilor concursului de eseuri „Europa mea” lansat de Liga Pro Europa pentru elevii de liceu. Cei cincisprezece cîștigători desemnați, care urmează să facă o excursie în împrejurimile Sibiului, au provenit de la cele mai diferite licee din Tîrgu-Mureș: de la Colegiul Național „Al.Papiu Ilarian” și pînă la Liceul de Artă, de la Liceul Pedagogic și pînă la Liceul cu Program Sportiv, ceea ce demonstrează interesul tinerilor față de Uniunea Europeană, chiar dacă nu neapărat cunoașterea ei. Care va fi locul României în conglomeratul european a fost, fie explicit, fie implicit, întrebarea la care tinerii au încercat să dea un răspuns în eseurile lor, întrebare al cărei răspuns va începe să prindă contur odată cu aderarea țării noastre la 1 ianuarie 2007.

CALENDAR * N A P T Á R

3 mai – *Conferința de presă lunară a LPE.*

4-5 mai – „*International Conference on the Implementation and Harmonization of National Policies on Roma, Sinti and Travellers*” – eveniment organizat la București de OSCE și Agenția Națională pentru Romi; din partea LPE a participat Haller István;

5 mai – *Deschiderea Youth Hostel* la Tîrgu-Mureș; din partea Ligii Pro Europa a participat Kacsó Judit-Andrea;

6 mai – *Sesiunea de comunicări științifice* ale elevilor și cadrelor didactice „*Istoria și civilizația evreilor*”; din partea Ligii Pro Europa au participat Smaranda Enache, Szokoly Elek și Kacsó Judit-Andrea;

7 mai – *Crosul „Pro Europa”*, ediția a XIII-a, organizat de Liga Pro Europa.

9 mai – *Simpozionul „În ce fel de Uniune ne integrăm?”*, consacrat marcării Zilei Europei, organizat de Liga Pro Europa cu sprijinul Consiliului Județean Mureș, urmat de decernarea premiilor pentru câștigătorii concursului de eseuri „Europa mea”, organizat de Liga Pro Europa pentru elevii de liceu;

12-13 mai – *Conferința națională „Împreună pentru comunitatea de romi”*, organizată de Uniunea Europeană și Guvernul României la București; din partea LPE a participat Haller István;

26-27 mai – *Seminariul „Autonomia, încotro?”* organizat de Fundația Bernády György la Tîrgu-Mureș; din partea Ligii Pro Europa au participat Smaranda Enache, Szokoly Elek și Haller István;

31 mai – *Masă rotundă* despre Universitatea Babeș-Bolyai organizată la București de Comitetul de Inițiativă Bolyai; din partea Ligii Pro Europa au participat Smaranda Enache și Szokoly Elek.

1-2 iunie – *Conferința internațională dedicată problemei ceangăilor la Bacău și Pustiana*, organizată de Institutul Teleki din Budapesta, Asociația Ceangăilor Maghiari și Liga Pro Europa; au participat Smaranda Enache și Szokoly Elek;

7 iunie – *Conferință de presă;*

9-11 iunie – *How to Advance Religious Pluralism through Civic Education: Experience and Expertise*, întâlnire organizată de Caucasus Institute for Peace, Democracy and Development în Georgia la Bakuriani; din partea LPE a participat Haller István cu prelegerea: „*The Situation of Religious Tolerance in Romania*”;

14-15 iunie – *Volumul publicat de Liga Pro Europa „Mică istorie a Transilvaniei”* de dr. Harald Roth este lansat la Brașov (14 iunie) și la Tîrgu-Mureș (15 iunie), în prezența autorului.

17 iunie – Biroul de Drepturile Omului al Ligii Pro Europa, coordonat de Haller István, a organizat la Tușnad sub titlul „*Relațiile româno-maghiare din județele Harghita și Covasna*” întâlnirea cu autoritățile, societatea civilă și presa locală din Ținutul Secuiesc;

18-22 iunie – „*NGOs and Youth Programs in Practical Perspectives*” – întrunire organizată la Cairo de Goethe Institut Cairo; din partea LPE a participat Haller István cu prelegerea: „*Activities of NGOs in Romania*”;

24 iunie – *Masă rotundă „Tîrgu-Mureș – oraș european?”*, organizată de Liga Pro Europa în cadrul Zilelor Tîrgumureșene și reunind reprezentanți ai autorităților locale și ai organizațiilor neguvernamentale locale;

27 iunie – *Lansarea volumului de reportaje despre regionalizare* de Agyagási Levente la Radio Tîrgu-Mureș; din partea Ligii Pro Europa a participat Szokoly Elek.

május 3 – *a PEL havi sajtóértekezlete*

május 4-5 – „*International Conference on the Implementation and Harmonization of National Policies on Roma, Sinti and Travellers*” c. nemzetközi találkozó Bukarestben az EBESZ és az Országos Roma Ügynökség szervezésében. A PEL-t Haller István képviselte.

május 5 – *A Youth Hostel megnyitása* Marosvásárhelyen. A PEL részéről Kacsó Judit vett részt.

május 6 – „*A zsidóság történetéről és civilizációjáról*” c., liceumi diákoknak és tanároknak szóló tudományos értekezlet Marosvásárhelyen. A PEL részéről Smaranda Enache, Szokoly Elek és Kacsó Judit vettek részt.

május 7 – a Pro Europa Liga szervezte „*Pro Europa*” futóverseny XIII. kiadása Marosvásárhelyen.

május 9 – „*Milyen Unióba integrálódunk?*” címmel, az Európa Napnak szentelt szimpózium a Megyei Tanács dísztermében a PEL és a Megyei Tanács szervezésében melyet „Az én Európám” című, középiskolás diákoknak szánt esszéverseny győztesének díjazása követett.

május 12-13 – „*Együtt a roma közösségért*” c. nemzetközi konferencia Bukarestben az Európai Unió és Románia Kormánya közös szervezésében. A PEL részéről Haller István vett részt.

május 26-27 – „*Autonomia merre?*” címmel szeminárium a Bernády György Alapítvány szervezésében Marosvásárhelyen. A PEL részéről Smaranda Enache, Szokoly Elek és Haller István vettek részt.

május 31 – *Kerekasztalbeszélgetés* Bukarestben a Babeș-Bolyai Egyetem kérdéséről a Bolyai Kezdeményező Bizottság szervezésében. A PEL részéről Smaranda Enache és Szokoly Elek vettek részt.

június 1-2 – *Nemzetközi Csángó-konferencia Bákóban és Pusztinán* a budapesti Teleki Intézet, a Moldvai Csángó-Magyar Egyesület és a Pro Europa Liga közös szervezésében. A PEL-t Smaranda Enache és Szokoly Elek képviselték.

június 7 – *A PEL havi sajtóértekezlete.*

június 9-11 – „*How to Advance Religious Pluralism through Civic Education: Experience and Expertise*”, címmel nemzetközi találkozó a grúziai Bakurianiban, a Caucasus Institute for Peace, Democracy and Development szervezésében; a PEL-t Haller István képviselte „*The Situation of Religious Tolerance in Romania*” c. előadásával.

június 14-15 – *A „Mică istorie a Transilvaniei”* (Kis Erdélytörténet) c., a Pro Europa Kiadó kiadásában megjelent *kötet bemutatása* Brassóban (június 14) és Marosvásárhelyen (június 15) a szerző, dr. Harald Roth jelenlétében.

június 17 – A Pro Europa Liga Emberjogi Irodája, Haller István irányítása alatt, „*A román-magyar kapcsolatok Hargita és Kovászna megyékben*” címmel, találkozót szervezett Tusnádfürdőn a székelyföldi helyi hatóságok, a civil társadalom és a sajtó képviselőivel.

június 18-22 – „*NGOs and Youth Programs in Practical Perspectives*” címmel nemzetközi találkozó Kairóban a kairói Goethe Institute szervezésében. A PEL részéről Haller István vett részt „*Activities of NGOs in Romania*” c. előadásával.

június 24 – „*Marosvásárhely európai város?*” címmel kerekasztalbeszélgetés a PEL szervezésében a Marosvásárhelyi Napok keretében, a helyi hatóságok és a helyi civil szervezetek képviselőinek részvételével.

június 27 – Agyagási Levente: „*Fejlesztési törekvések a Székelyföldön*” c. riportkötetnek bemutatása a Marosvásárhelyi Rádióánál. A PEL részéről Szokoly Elek vett részt.

Deconspirarea... victimelor

Pentru a preîntîmpina orice speculație lipsită de bunăcredință doresc să subliniez din capul locului că înfierez din principiu trădarea (turnătoria) – fie ea făcută benevol sau forțat, din exces de zel sau lașitate, din convingere sau disperare, considerînd-o una dintre cele mai mizerabile acte ale speciei umane – și nu iubesc trădătorul (turnătorul). Trădarea nu trebuie iertată. Și nu trebuie uitată. Judecarea ei trebuie să treacă dincolo de aceste gesturi, proprii poate doar divinității. Iertarea noastră se poate limita cel mult la a nu-i trata cu ură.

Confuzia morală, ca un tsunami de noroi, tinde să înghită întreaga societate românească. Puhoiul dosariadelor mătură totul în cale cu lipsa tipică de discernămint a tuturor catastrofelor naturale. Buni și răi, sfinți și păcătoși, călăi și victime sînt înghițiți deopotrivă de valurile indiferente. Iar în memoria colectivă toți sînt înregistrați în categoria victimelor. Ceea ce, la limită, poate fi chiar adevărat. (Un sistem ticălos produce în mod fatidic și „necesar” nu numai victime, ci și călăi.) După cum, la limită, poate fi deopotrivă fals. Pentru că istoria a consemnat întotdeauna și cazuri (aproape) „curate”: călăi care au rămas în memoria colectivă ca monumente ale răului și martiri adevărați (uneori chiar și eroi) care salvează demnitatea zdruncinată a umanității mediocre prin exemplul lor ieșit din comun. De aceea este eroismul atît de valoros: e rar. Martirii și eroii populează cărțile sfinților și manualele școlare. Avem nevoie de ei ca navigatorii de faruri. Dar 99,99% din omenire este compusă din oameni obișnuți, terni, supuși greșelilor, slabi și fricoși – care nu au stofă de martir, cu atît mai puțin de erou –, al căror unic scop în viață este viața însăși. Putem să le reproșăm asta? Or, știm din istorie că în perioadele grele – și, vai!, cînd au fost timpuri ușoare pentru popoarele noastre? – nu era la îndemîna oricui nici măcar supraviețuirea. Marea majoritate a oamenilor obișnuți a încercat să supraviețuiască în timpul dictaturii acceptînd – sau prefăcîndu-se că acceptă – regulile jocului. „Capul ce se pleacă sabia nu-l taie”. Iată concentrată într-un singur proverb filozofia dăinuirii unor întregi popoare, unele victorioase chiar în lungul război biologic al supraviețuirii, prea puțin preocupate de poziția morală „a capului”. Unii, în schimb, mai numeroși totuși decît eroii și martirii, au încercat să facă ceva mai mult în cadrul strîmt al regulilor impuse, forțînd limitele acestora cu mijloacele existente. Într-o lume a terorii, al cărei capăt nu se întrezărea într-o perspectivă previzibilă pe baza unui raționament lucid, spațiul de joc era mult mai redus decît își pot imagina inchizitorii puriști de astăzi. Iar mijloacele existente nu puteau fi nicicum atît de angelice. Poate că aceștia au contribuit involuntar și la supraviețuirea sistemului, dar cu siguranță ne-au făcut viața mai suportabilă, făcînd ceea ce credeau, în condițiile date, că fac bine. Ar fi fost bine, poate, să fi fost mai numeroși, nu numai disidenții adevărați, ci și acești descurcăreți pragmatici.

Păcat că acel tineret „furiros”, care se erijează astăzi în justițiar intransigent – vai! oare ce rol și-ar fi asumat dacă ar fi trăit în vremurile acelea neiertătoare: nu cumva de turnători convinși că-și fac datoria de „patrioți”, de inchizitori convinși că posedă adevărul absolut, de nomencluriști care servesc idealurile „neîntinate” ale comunismului cu față umană? –, nu înțelege sau nu vrea să înțeleagă mai nimic din realitățile profunde și complexe ale acelor

vremuri. Păcatul ne aparține: am evitat procesul comunismului și ne-am trezit cu o generație cu rădăcini superficiale care, într-o totală lipsă de modestie, chiar crede că ea a inventat roata democrației. Generația răsfățată ar trebui să afle totuși că înainte de '89 lupta se dădea pe viață și pe moarte. Iar moartea, spre deosebire de viață, era adevărată, definitivă, nu ca cea de mucava și ketchup din filmele de consum, preferate de dișșii.

Puținii comuniști autentici (căci *horribile dictu!* exista și această specie), idealiști și utopici, au dispărut încă înainte de 1950, fie în masa anonimă, resemnată a celor tăcuți, fie în pușcăriile regimului pe care l-au creat ei înșiși cu naivitate și, poate, cu bunăcredință. După aceea avem de-a face numai cu nomencluriști și călăi de o parte, și victime de alta. Și masa de manevră a „membrilor” la mijloc care nici ei nu credeau în lozincile pe care trebuiau să le aplaude – era doar jocul convențional al supraviețuirii, o prefăcătore politică (care, la alte dimensiuni, nu a încetat nici după '89): „ei știu că noi ne prefacem, noi știm că ei știu că noi ne prefacem, dar pînă cînd știm să ne prefacem lucrurile merg pe făgașul lor normal”. Era „starea de normalitate” a epocii. Liniștea era tulburată doar de „recalcitrării” care nu acceptau sau nu mai puteau să se prefacă vrînd să schimbe regulile jocului, unanim acceptate de o societate moralmente eviscerată. Sau de rarii suspuși care nu s-au mulțumit cu vitrina păcii sociale a „societății socialiste multilateral dezvoltate” luîndu-și mai în serios rolul decît le fusese distribuit. Se putea întîmpla atunci ca în dosul grațiilor să se întîlnească foștii călăi cu victimele. Era totuși o lume mult prea complexă ca să poată fi judecată în alb și negru.

Și vă spune toate acestea una dintre victimele aceluia regim. Fără a privi înapoi cu mînie. Ce înseamnă astăzi sintagma „a colaborat cu Securitatea”? Oare eu, răspunzînd în timpul anchetelor de la Securitate, uneori sincer, alteori căutînd să-i duc de nas, semnînd procesele verbale formulate de anchetatori în limbajul de lemn standardizat – în care timp în opt luni de anchetă nu am recunoscut nimic –, am colaborat? Prietenul meu cel mai bun, arestat și el, care autoincriminîndu-se m-a incriminat și pe mine în timpul anchetelor, dar retrăgîndu-și în final declarațiile îndreptate împotriva mea, a colaborat? Toți cei care au încercat să supraviețuiască în beciurile Securității, încercînd să-și ducă cu vorba anchetatorii, nefiind „eroi”, au colaborat? Cei care în așa-zisa libertate au încercat prin fel și fel de tertipuri să salveze ceea ce se mai putea salva, făcînd compromisuri, uneori la limită, au colaborat? Și care poate fi instanța care să dea o sentință indubitabilă asupra colaborării sau necolaborării cu Securitatea, trimițînd destine umane direct în rai sau în iad? CNSAS-ul, care a eșuat lamentabil într-o misiune de altfel imposibilă?

Așa că, dincolo de talk show-ul canalului de televiziune „CNSAS” intitulat „Deconspirarea colaboratorilor Securității”, în care se amestecă indistinct totul într-o mocirlă, peste care domină curați doar securiștii, dați-mi voie să încep cu deconspirarea acestora. Deconspir prin prezenta ofițerii de securitate care m-au anchetat din primăvara pînă în toamna anului 1961 la Securitatea din Timișoara, supunîndu-mă timp de opt luni de zile la teroare fizică și psihică: locotenentul de atunci Szabó Alexandru (care în final m-a învinețit cu pumnii drept răzbunare că nu am colaborat în timpul anchetelor) și căpitanul de atunci Kappel care a jucat rolul securistului „blînd”. Declar toate acestea într-o judecată publică a posterității.

Intimidarea presei prin acțiuni ale Poliției: Cazul Európai Idő

La data de 8 martie 2006, Liga Pro Europa a fost sesizată că la chioșcurile de ziare din municipiul Tîrgu-Mureș au apărut angajați ai IPJ Mureș, care au ridicat de la distribuitorii de presă toate exemplarele numărului 5/2006 ale săptămînalului *Európai Idő*, publicat la Sfîntu Gheorghe, și care au solicitat prezentarea listelor de distribuție pentru această publicație.

În urma acestui incident, Liga Pro Europa a informat imediat presa și a sesizat la rîndul său Agenția de Monitorizare a Presei, care a emis un comunicat.

Ca reacție la aceste demersuri, în cursul după-amiezii aceleiași zile de 8 martie 2006, lucrători ai IPJ Mureș au restituit distribuitorilor de ziare exemplarele din săptămînalul *Európai Idő* ridicate în cursul dimineții.

În baza **Legii 544/2001** privind liberul acces la informații de interes public, la data de 8 martie 2006 am solicitat Inspectoratului de Poliție al Județului Mureș explicații privind această acțiune fără precedent în municipiul Tîrgu-Mureș.

Inspectoratul de Poliție al Județului Mureș ne-a acordat un răspuns nedat și fără număr de înregistrare, care ne-a parvenit la data de 21.03.2006 și care nu conținea în totalitate cele solicitate de Liga Pro Europa (pe baza cărui mandat sau ordin s-a dispus acțiunea), oferind doar o explicație privind acțiunea în cauză. Afirmatia comisarului-șef Ioan-Nicolae Căbulea, cum că ar fi fost nevoie de această acțiune pentru a utiliza publicația ca mijloc de probă într-un proces penal, este superficială și neconvingătoare avînd în vedere faptul că publicația în cauză apare în mod legal, iar pentru consultarea conținutului său este evident că nu era necesară ridicarea TUTUROR exemplarelor aflate pe standurile distribuitorilor de presă din municipiul Tîrgu-Mureș. Dimpotrivă, procedînd în acest mod abuziv, IPJ Mureș a comis un act de cenzură și a expus Poliția Română unui grav prejudiciu de imagine. De altfel, după cum se afirmă și în adresa de răspuns a IPJ Mureș către Liga Pro Europa, este vorba de o acțiune fără precedent a Inspectoratului de Poliție al Județului Mureș.

Avînd în vedere cele expuse, Liga Pro Europa a solicitat Ministerului Administrației și Internelor să ancheteze legalitatea

acțiunii Inspectoratul de Poliție al Județului Mureș de ridicare la 8 martie 2006 a tuturor exemplarelor săptămînalului *Európai Idő* de la distribuitorii de presă de pe raza municipiului Tîrgu-Mureș.

Ministerul Administrației și Internelor, în loc să demareze o anchetă în acest caz, a trimis solicitarea noastră spre soluționare la Inspectoratul General al Poliției Române, care, prin răspunsul nr. 62.537 din 20.04.2006 (nesemnnt), a completat susținerile IJP Mureș cu afirmația conform căreia era nevoie de ridicarea tuturor numerelor pentru a evalua „amploarea difuzării”.

Acest răspuns este o nouă dovadă a incompetenței Poliției de a da un răspuns clar sau de a sancționa persoanele care au comis abuzuri, întrucît nu specifică existența unui mandat sau unui ordin privind ridicarea tuturor exemplarelor numărului 5/2006 ale săptămînalului *Európai Idő*, iar explicația privind amploarea difuzării este neconvingătoare din moment ce tirajul unei publicații se poate afla prin metode mai certe și mai simple decît ridicarea numerelor de la chioșcurile de ziar.

În această situație Liga Pro Europa este obligată să informeze instituțiile internaționale axate pe libertatea de exprimare privind cazul săptămînalului *Európai Idő*.

*

Premiile FreeEx 2006 acordate de Agenția de Monitorizare a Presei cu ocazia Zilei Mondiale a Libertății Presei

CATEGORIA REPETENȚI

„De cîte ori trebuie să citească poliția un ziar ca să-i înțeleagă conținutul? De tot tirajul”

Se acordă premiul de lectură intensivă Poliției Tîrgu-Mureș, pentru că a confiscat toate exemplarele publicației *Európai Idő* pentru a se lămuri dacă ungerii vor să ne ia Ardealul.

În ediția sa din 15 martie, ziarul publicase manifestul unor organizații secuiești, iar Poliția a decis retragerea unui întreg tiraj pentru a verifica dacă materialul publicat submina siguranța națională.

Cercetarea penală a unor accidente rutiere grave

Încă în anul 2004 (printr-o conferință de presă organizată la 3 martie și un raport din 10 decembrie), Liga PRO EUROPA a atras atenția instituțiilor statului și a opiniei publice asupra unor probleme grave privind modul de soluționare sau tergiversarea soluționării unor accidente rutiere grave.

Din păcate, aceste probleme nu au fost soluționate, astfel Biroul pentru Drepturile Omului înregistrează noi și noi cazuri care arată grave erori ale organelor de cercetare penală.

Prezentăm cîteva dintre cazurile înregistrate, solicitînd Inspectoratului General al Poliției și Consiliului Superior al Magistraturii luarea unor măsuri adecvate pentru soluționarea deficiențelor constatate de LPE.

1. Cazul S.C.

S.C., șofer profesionist, a fost implicat într-un accident rutier la data de 3 noiembrie 2003. Dosarul lui se află încă în cercetare la Poliția Municipiului Tîrgu-Mureș. La solicitarea noastră prin care am cerut lămuriri privind tergiversarea soluționării acestui caz, în răspuns Poliția afirmă următoarele: „Prin Ordonanța [...] s-a dispus efectuarea unei expertize medico-legale de interpretare a alcoolemiei

pe bază de acte, de către I.M.L. Tg. Mureș, expertiză care, din lipsă de fonduri, destinate acestor cheltuieli, nu a putut fi achitată de către acest Inspectorat de poliție, o perioadă mai îndelungată de timp.”

La data de 7 februarie 2006 s-a dispus efectuarea unui nou recalcul al alcoolemiei, „care tot din lipsă de fonduri a fost achitat cu întârziere”.

2. Cazul D.M.

D.M. a fost accidentat mortal la 11 august 2003. Cazul se află încă în cercetare penală la Inspectoratul de Poliție al Județului Mureș. Conform răspunsului acordat de Poliție, „perioada de timp trecută de la înregistrarea dosarului se justifică prin expertizele tehnice și topometrice din dosar și prin administrarea probelor, inclusiv a celor propuse în apărare de învinuit”.

3. Cazul M.M.

M.M. a suferit un accident de mașină în anul 1999. Parchetul de pe lîngă Judecătoria Tîrgu-Mureș a soluționat cazul la 11 septembrie 2002, dar această soluție, după cum recunoaște chiar Parchetul în urma solicitării Ligii PRO EUROPA, „nu a fost comunicată părții vătămate”.

Împotriva proiectului ilegal al primarului Dorin Florea

Primarul municipiului Tîrgu-Mureș, dl. Dorin Florea, a înaintat către Consiliul local al municipiului Tîrgu-Mureș un proiect de hotărîre prin care propune organizarea unui referendum privind construirea unui așa-zis drum de ocolire.

În repetate rînduri, organizațiile de protecția mediului, urbanității, precum și instituțiile abilitate au atras atenția asupra faptului că proiectul primarului implică defrișarea unei suprafețe de cel puțin 8,42 ha de pădure din centura verde a municipiului și nici pe departe nu rezolvă ocolirea municipiului Tîrgu-Mureș de către traficul de tranzit și traficul greu.

Într-o recentă scrisoare adresată consilierilor municipali, Liga Pro Europa atrăgea atenția că nu se poate organiza un referendum local într-un domeniu care contravine legii. Atît OUG nr. 195 din 22 decembrie 2005 privind protecția mediului cît și OUG nr. 96 din 27 august 1998 privind reglementarea regimului silvic și administrarea fondului forestier național (cu modificările ulterioare) interzic reducerea suprafeței pădurilor din fondul forestier național, cu precizarea clară a unor excepții din categoria cărora nu fac parte drumurile interne ale localităților. În plus, drumul proiectat ar trece printr-o rezervație de semințe de gorun și stejar, iar Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor s-a pronunțat recent în favoarea includerii Platoului Cornești în ariile protejate prin programul european Natura 2000. Experții au atenționat atît asupra pericolului producerii unor alunecări de teren în zona defrișată, cît și asupra caracterului diletant al proiectului depus spre aprobare la Agenția pentru Protecția Mediului Mureș (Primăria a început un proces împotriva APM Mureș pentru promovarea proiectului, dar reprezentantul juridic al Primăriei nu s-a prezentat la termenele de judecată întrucît în mod evident nu exista nici o șansă de câștig).

În total dispreț față de legislație și în ciuda faptului că există deja un proiect aprobat aparținînd Consiliului Județean, care prevede construirea unei reale centuri de ocolire a municipiului Tîrgu-Mureș, primarul Dorin Florea promovează cu obstinație ideea unui referendum local pentru a obține prin vot popular ceea ce nu poate obține cu respectarea legii. Este fără precedent ca un proiect care nu întrunește aprobările legale să fie supus referendumului. În cazul respingerii proiectului de către

autoritățile competente, se pune întrebarea cine va suporta cheltuielile unui referendum lovit de nulitate.

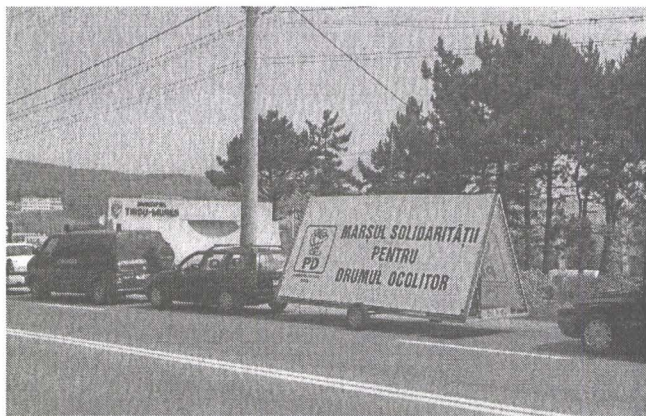
Dincolo de costurile pe care le implică, un referendum cu adevărat corect și democratic presupune accesul egal asigurat tuturor părților interesate la mass media. În mod reprobabil, primarul Dorin Florea, pe bani publici, promovează pe toate căile, prin campanii de scrisori, emisiuni TV, fluturași, exclusiv opinia sa personală, care nu întrunește nici măcar asentimentul Consiliului Municipal, singurul în măsură să aducă hotărîri de o asemenea anvergură.

Tîrgumureșenii trebuie să știe că acest proiect este legat de intenția lansării unor noi cartiere de vile, pentru care centura ar fi o cale de acces excelentă, realizată din bani publici, în beneficiul unor privilegiați. De asemenea, tîrgumureșenii trebuie să cunoască faptul că așa-zisul drum de ocolire, care ar porni de la fosta întreprindere Electromureș – unde funcționează actualmente unul din sediile Universității Petru Maior –, după ce ar străbate zonele defrișate din Pădurea Cornești, ar deversa tot traficul greu și de tranzit în fața Spitalului Județean Mureș, afectînd astfel și două campusuri universitare și zona spitalicească, fără a realiza în fapt decongestionarea traficului intraurban.

Sîntem preocupați cu toții de poluarea zonei centrale a Tîrgu-Mureșului și de traficul infernal. Soluția nu este însă să defrișăm puținele păduri de care mai beneficiem, ci să degajăm străzi care au fost obturate în deceniile trecute, să construim parcaje supra- și subterane, să promovăm ideea mutării căii ferate, pentru a cîștiga o arteră nord-sud pentru traficul auto.

Liga Pro Europa solicită, în consecință, Consiliului Municipal Tîrgu-Mureș să respingă proiectul de hotărîre privind organizarea unui referendum pe tema așa-zisului drum de ocolire ca fiind ilegală și să inițieze un amplu dialog cu toți factorii responsabili pentru a identifica soluții adecvate pentru decongestionarea traficului intraurban din municipiul Tîrgu-Mureș, cu respectarea legislației și a principiilor de dezvoltare durabilă.

Tîrgu-Mureș, la 27 iunie 2006
Smaranda Enache – Co-Președintă

Parchetul General refuză solicitarea Ligii PRO EUROPA privind aflarea adevărului despre evenimentele din Tîrgu-Mureș, martie 1990

Liga PRO EUROPA a solicitat în repetate rânduri reluarea anchetei penale privind evenimentele din martie 1990 din Tîrgu-Mureș, soldate cu morți și răniți, cu deteriorarea relațiilor româno-maghiare și cu revigorarea Securității sub numele de SRI.

Aceste solicitări au rămas pînă acum fără răspuns.

La data de 6 aprilie 2006 LPE s-a adresat din nou Parchetului General al României, personal domnului procuror general Ilie Botoș, arătînd următoarele:

„În zilele de 19-20 martie 1990 în Tîrgu-Mureș au avut loc evenimente tragice în cursul cărora au fost ucise 6 persoane și rănite alte cîteva sute. Nici pînă azi nu s-a aflat cine au fost persoanele care au organizat conflictele din acele zile. La Biroul pentru Drepturile Omului se prezintă persoane ale căror rude au decedat și care așteaptă de 16 ani un răspuns la întrebarea: cine au fost ucigașii și cine au fost persoanele care poartă responsabilitatea pentru regizarea evenimentelor?

Televiziunea Română a realizat recent un serial de reportaje („Regizori și actori”), din care reiese în mod evident că persoanele manipulate în perioada martie 1990 sînt dispuse să vorbească și să dezvăluie adevărul.

Pentru aflarea vinovaților evenimentelor din decembrie 1989 și „mineriadelor”, Parchetul General al României desfășoară o serioasă acțiune de cercetare penală. Considerăm că în mod similar Parchetul General al României ar putea

dispune redeschiderea dosarului „Martie 1990”, închis din motive politice în anul 1993, fără a afla cine poartă responsabilitatea reală.”

În locul declanșării unei anchete penale, procurorul general a trimis sesizarea spre soluționare la Parchetul de pe lîngă Curtea de Apel Tîrgu-Mureș, același parchet care a efectuat în mod defectuos ancheta din 1990, condamînd la închisoare doar romi și maghiari, nereușind să identifice persoanele care au organizat evenimentele; același parchet care în cazul Hădăreni a acceptat în mod declarat presiuni politice (pentru care Statul Român — noi, contribuabili — plătim 1,5 milioane euro în urma soluțiilor date de CEDO).

Răspunsul Parchetului de pe lîngă Curtea de Apel Tîrgu-Mureș, cu nr. 219/VIII/2006 din 30 mai 2006, în care se arată că „nu s-au putut produce date certe cu privire la stabilirea autorilor morali”, este o nouă dovadă a faptului că încă nu există o dorință din partea autorităților Statului Român de a afla adevărul privind evenimentele din Tîrgu-Mureș, martie 1990.

Liga PRO EUROPA va pune la dispoziția Parchetului serialul de reportaje realizat de Televiziunea Română („Regizori și actori”) ca dovadă a faptului că participanții la evenimente sînt dornici să dezvăluie cine au fost organizatorii.

7 iunie 2006

Situația eliberării titlurilor de proprietate și alte probleme legate de retrocedarea imobilelor confiscate

În timp ce România raportează Uniunii Europene soluționarea retrocedării imobilelor confiscate, Liga Pro Europa continuă să înregistreze sute de cazuri legate de această problematică. În unele cazuri autoritățile resping solicitările (în cazul H.M. Primăria Satu Mare a trimis o notă cu data de 13 octombrie 2005, dar cu ștampila poștei 17 martie 2006, în care afirmă că solicitarea a fost tardiv depusă față de termenul de 14.02.2002, cînd dosarele au fost înregistrate la 27 ianuarie 1998, la 14 august 2001 și la 13 februarie 2002); în alte cazuri soluția definitivă a instanțelor nu se pune în practică de autoritățile locale (în cazul familiei T. Primăria Tîrgu-Mureș refuză respectarea sentinței definitive din 1 aprilie 2003).

Pentru a avea o imagine privind acordarea titlurilor de proprietate în județul Mureș, Liga Pro Europa s-a adresat la data de 25 mai 2006 Prefecturii Județului Mureș, solicitînd, pe baza **Legii 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public**, date privind acordarea titlurilor de proprietate pentru fiecare comună din județul Mureș.

La expirarea termenului legal de 10 zile informația solicitată nu a fost încă oferită.

7 iunie 2006

Poziția Ligi PRO EUROPA față de necesitatea reevaluării instituției căsătoriei

Instituția civilă a căsătoriei are menirea de a stabili o relație contractuală între părți, care include drepturi și obligații patrimoniale (bunurile dobîndite în timpul căsătoriei sînt bunuri comune), obligația de întreținere, dar are și alte aspecte juridice importante (ex. posibilitatea audierii ca martori a soțului și a rudelor apropiate prevăzută de **Codul de procedură penală**).

În momentul de față nu există o legiferare a parteneriatelor (concubinajelor), deși aceste relații sînt foarte frecvente în România.

Într-un stat de drept interesul cetățenilor este ca fenomenele existente în societate, dacă este necesar, să fie reglementate prin legislație. Or, în situația în care căsătoria civilă a fost reglementată de legislație, în mod paralel, și parteneriatele — fie ele între persoane de sex diferit, fie de același sex — trebuie să beneficieze de o legislație corespunzătoare.

Ca atare, trebuie recunoscute parteneriatele între persoane de același sex, din moment ce astfel de parteneriate există, iar legiferarea lor va produce efecte pozitive pentru societate prin recunoașterea caracterului contractual al relației (cu implicații privind regimul patrimonial și întreținerea conform **Codului familiei**) și a caracterului intim al relației (cu implicații privind **Codul penal, Codul de procedură penală** etc.).

7 iunie 2006

Scurtă istorie a Uniunii Europene

Începuturile: război și pace

Vreme de secole, Europa a fost scena unor războaie dese și sîngeroase. În perioada dintre 1870 și 1945, Franța și Germania s-au confruntat de trei ori, cu pierderi îngrozitoare de vieți omenești. O serie de lideri europeni au ajuns la convingerea că singura modalitate de a asigura o pace durabilă între țările lor era să le unească economic și politic.

De aceea, în 1950, într-un discurs inspirat de Jean Monnet, ministrul de externe francez Robert Schuman a propus integrarea industriilor cărbunelui și oțelului ale Europei Occidentale. Ca urmare, în 1951, a fost înființată Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului, care avea șase membri: Belgia, Germania Federală, Luxemburgul, Franța, Italia și Olanda. Puterea de a lua decizii referitoare la industria cărbunelui și oțelului din aceste țări a fost delegată unui organism independent, supranațional, numit „Înalta Autoritate”. Jean Monnet a fost primul ei președinte.

De la trei comunități la Uniunea Europeană

Comunitatea Cărbunelui și Oțelului a fost un asemenea succes încît, în cîțiva ani, aceste șase țări au decis să continue și să integreze alte sectoare ale economiilor lor. În 1957 ele au semnat Tratatul de la Roma creînd Comunitatea Europeană pentru Energia Atomică și Comunitatea Economică Europeană. Statele membre au început să ridice barierele comerciale dintre ele și să formeze o „piață comună”.

În 1967 instituțiile celor trei comunități europene au fuzionat. De aici înainte, a existat o singură Comisie și un singur Consiliu de Miniștri precum și Parlamentul European.

Inițial, membrii Parlamentului European erau aleși de parlamentele naționale, însă în 1979 au avut loc primele alegeri directe care le-au permis cetățenilor statelor membre să își aleagă ei înșiși europarlamentarii. De atunci, sunt organizate alegeri directe la fiecare cinci ani.

Tratatul de la Maastricht (1992) a introdus noi forme de cooperare între guvernele statelor membre – de pildă, în domeniul apărării și în al „justiției și afacerilor interne”. Adăugînd această cooperare interguvernamentală la sistemul existent al „Comunității”, Tratatul de la Maastricht a creat Uniunea Europeană.

Integrarea înseamnă politici comune

Integrarea economică și politică dintre statele membre ale Uniunii Europene înseamnă că aceste țări trebuie să ia decizii comune în multe chestiuni, astfel încît ele au dezvoltat politici comune într-o arie foarte largă de domenii – de la agricultură la cultură, de la protecția consumatorului la concurență, de la mediu și energie la transport și comerț.

La început accentul era pus pe politica comercială comună în ce privește cărbunele și oțelul și o politică agricolă comună. Alte politici au fost adoptate de-a lungul timpului pe măsură ce a apărut necesitatea lor. Anumite obiective cheie ale politicilor s-au schimbat ca urmare a schimbării circumstanțelor. De pildă,

obiectivul politicilor agricole nu mai este acela de a produce cît de multe alimente cît mai ieftin posibil, ci de a sprijini metode care produc alimente sănătoase, de calitate superioară și care protejează mediul. Necesitatea protecției mediului este acum luată în considerare în toate politicile UE.

Relațiile UE cu restul lumii au devenit și ele importante. UE negociază acordurile comerciale și de întraajutorare majore cu alte țări și elaborează o Politică de Securitate și a Afacerilor Externe comună.

Piața unică: îndepărtarea barierelor

Statele membre au avut nevoie de oarecare timp pentru a îndepărta toate barierele comerciale dintre ele și pentru a transforma „piața comună” într-o adevărată piață unică în care bunurile, serviciile, oamenii și capitalul circulă liber. Piața unică a fost realizată oficial la sfîrșitul lui 1992, chiar dacă au mai rămas lucruri de făcut în unele domenii – de exemplu, creerea unei adevărate piețe comune în domeniul serviciilor financiare.

În anii '90 a devenit tot mai ușor pentru oameni să circule în Europa întrucît a fost desființat controlul pașapoartelor și cel vamal la majoritatea granițelor interne ale Uniunii. Un efect îl reprezintă mai marea mobilitate a cetățenilor UE. Din 1987, de pildă, peste un milion de tineri europeni au urmat cursuri în străinătate, cu sprijinul UE.

Moneda unică

În 1992 UE s-a decis în favoarea unei uniuni economice și monetare care să implice introducerea unei monede unice europene aflate în administrarea unei Bănci Centrale Europene. Moneda unică – euro – a devenit o realitate la 1 ianuarie 2002, cînd bancnotele și monedele euro au înlocuit monedele naționale în douăsprezece din cele cincisprezece țări ale Uniunii de la acea vreme (Belgia, Germania, Grecia, Spania, Franța, Irlanda, Italia, Luxemburg, Olanda, Austria, Portugalia și Finlanda).

O familie tot mai numeroasă

Dimensiunile UE au crescut cu diferitele valuri de aderare. Danemarca, Irlanda și Marea Britanie au aderat în 1973, au fost urmate de Grecia în 1981, Spania și Portugalia în 1986 și Austria, Finlanda și Suedia în 1995. Uniunea Europeană a primit zece noi membre în 2004: Cipru, Republica Cehă, Estonia, Ungaria, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Slovacia și Slovenia. Bulgaria și România sunt planificate să adere în 2007; Croația și Turcia au început negocierile de aderare în 2005. Pentru a se asigura că Uniunea extinsă poate să continue să funcționeze eficient, ea are nevoie de un sistem mai flexibil de luare a deciziilor. De aceea, Tratatul de la Nisa prescrie noi reguli privind dimensiunea instituțiilor UE și modul lor de funcționare. Acesta a intrat în vigoare la 1 februarie 2003.

Sursa: *Europa: Gateway to the European Union*
www.europa.eu

Comunicat

Liga Pro Europa se solidarizează cu societatea civilă din Bielorusia

La 27 aprilie 2006, un tribunal din Minsk a condamnat la 15 zile de închisoare 3 lideri ai opoziției democratice bielorusse pentru organizarea unui marș pentru comemorarea a 20 de ani de la dezastrul nuclear de la Cernobil. Desfășurat la puțin timp după alegerile prezidențiale (19 martie) pe care observatori independenți, guvernele occidentale și opoziția bielorusă le-au calificat ca frauduloase, marșul s-a soldat cu ciocniri violente între forțele de ordine și demonstrații.

Reproducem mai jos traducerea scrisorii de solidaritate a LPE către societatea civilă din Bielorusia și a celei de protest adresată președintelui Bielorusiei și ambasadorului Bielorusiei la București.

Dragi prieteni de la Center for Pluralism Supolnasc,

Activiștii de drepturile omului din România sunt profund îngrijorați de absența progresului democratic din Bielorusia și de hărțuirea liderilor democrați ai opoziției bielorusse. Ne-a parvenit știrea că Vincuk Viacorka, președintele Frontului Popular Bielorus și fost președinte al Supolnasc Civil Society Center, a fost condamnat la 15 zile de închisoare împreună cu liderul opoziției și a candidatului prezidențial Alexander Milinkievici și cu un al membru al coaliției opoziției, liderul Partidului Muncii Alexander Buchvostau.

Protestăm ferm împotriva încălcărilor repetate ale drepturilor și libertăților elementare ale omului și ne exprimăm solidaritatea cu societatea civilă și opoziția democratică bielorusă. Vom adresa scrisori de protest președintelui Bielorusiei și Ambasadei Bielorusiei la București.

În numele Asociației Liga Pro Europa,
Smaranda Enache
Co-președintă
Târgu-Mureș, 3 mai 2006

Exceelență,

Activiștii de drepturile omului din România sunt cutremurați de faptul că Vincuk Viacorka, președintele Frontului Popular Bielorus și fost președinte al Supolnasc Civil Society Center, a fost condamnat la 15 zile de închisoare împreună cu liderul opoziției și a candidatului prezidențial Alexander Milinkievici și cu un al membru al coaliției opoziției, liderul Partidului Muncii Alexander Buchvostau.

Protestăm ferm împotriva arestărilor politice și a campaniei actuale de hărțuire a liderilor opoziției din Bielorusia și cerem guvernului Excelenței Voastre să pună capăt fără întârziere încălcării drepturilor și libertăților elementare ale omului în țara Dumneavoastră.

În numele Asociației Liga Pro Europa,
Smaranda Enache

Pro Europa poate fi citită pe Internet la adresa:

www.proeuropa.ro

Liga **PRO EUROPA** Liga

Copreședinți:

Smaranda ENACHE și CSÍKY Boldizsár

Director Editură: SZOKOLY Elek

540049 Târgu Mureș, P-ța Trandafirilor nr. 5, et. III, CP. 1-154
Tel/fax: +40-(0)265-250182; 250183, e-mail: office@proeuropa.ro

CONTENTS:

P.1 Europe Day at Tîrgu-Mureș – The PEL celebrated Europe Day through organising the 13th edition of the Pro Europa Racing Contest, a debate „What Kind of Union Are We Going to Integrate In?“, and an essay competition for high school students „My Europe“;

P.2 A Romanian/Hungarian synopsis of the PEL's main events in May-June 2006;

P.3 Deconspiring...the Victims – the article highlights the confusion dominating the present deconspiration of the former collaborators with the Securitate: instead of disclosing the perpetrators, namely the Securitate officers, it is focusing entirely on their victims;

P. 4 Intimidating the Press by Police Action: the Európai Idő Case – the PEL forwards to international bodies its protest against the confiscation of the whole circulation by the local police of a regional newspaper on the ground that the newspaper included an autonomist declaration of the Szeklers;

P.5 Against the Illegal Project of Mayor Dorin Florea – the PEL requests the Local Council to reject the mayor's illegal project for the organization a referendum on building a detour road for Tîrgu-Mureș crossing a protected forest;

P. 6 The Attorney General's Office Refuses PEL's Request to Undertake Investigation of the March 1990 Events in Tîrgu-Mureș – although the investigation of the events in Tîrgu-Mureș long ago got a „no prosecution“ decision out of political reasons and although similar events like the miners' coming to Bucharest are now under investigation, the Attorney General's Office refuses to investigate the events in Tîrgu-Mureș in 1990;

P. 7 Brief History of the European Union – an article that follows the development of the EU bodies and policies;

P.8 The Pro Europa League Makes Common Cause with the Belorussian Civil Society – the PEL expresses its protest against the harassment of civil society and opposition leaders by Belorussian authorities;

Responsabil de număr: Doina BACI

Multiplicat la **MEDIAPRINT**

PRO EUROPA este publicată cu sprijinul
Open Society Institute și Charles St. Mott (SUA)